

Arıcılık Yapanların İşletme Ekonomisi Açısından İncelenmesi (Batı Akdeniz Bölgesi Orman Köyleri Örneği)

Giriş

Batı Akdeniz bölgesini oluşturan Antalya, Burdur ve Isparta illerinde de “Fenni Arıcılık” yatırımı 1970-1980-1990 ve 2010’li yıllarda uygulanmış bir destek türüdür. ORKÖY ilçe kalkınma projelerinde planlanan yatırımları gerçekleşme oranı düşüktür. Bunda en önemli etken kaynak sınırlılığı olmuştur. İlçe Kırsal Kalkınma planlarında Antalya ilinde “Fenni Arıcılık” yatırımları için gerçekleşme oranı %11,62, Burdur ili için %8,44 ve Isparta ili için %17,38 olmuştur.

Yatırımlarda çok önemli bir noktayı ise yapılan yatırımları sürdürülebilirliği konusu oluşturmaktadır. ORKÖY yapılan yatırımlar için “proje izleme ve değerlendirme” mekanizmasını tam olarak kurabilmiş değildir. Yapılan yatırımların geri ödemelerinin izlenmesi dışında ciddi bir “izleme ve değerlendirme” mekanizması bulunmamaktadır. Bu nedenle de yapılan yatırımların sonuçlarını, etkilerini ve çok önemli bir nokta olarak sürdürülebilirliğini değerlendirememektedir.

Bölge illeri düzeyinde toplam 1191 işletmeye kredi uygulaması gerçekleştirilmiştir. Bunların %31,32’si 1990 dönemi sonrasına yönelik olmuştur. 1990 dönem sonrası arıcılık desteği alan 373 işletmeden arıcılığa devam etme oranı %32,44 olmuştur. Yatırım alan her üç işletmeden birisi işletmesini devam ettirmemiştir.

Çalışmanın amacı; Batı Akdeniz bölgesi orman köylerinde ORKÖY arıcılık kredisinden yararlanan, arıcılığa devam eden ve devam etmeyen haneleri belirlemek, ORKÖY kredi uygulamasının ne düzeyde devam ettiğini/sürdürülebildiğini ortaya koymak, işletmelerin üretim ve pazarlama yapısını inceleyerek, üretim ve pazarlamaya yönelik sorunların tespiti ile çözüm önerileri üretmektir

Yapılan Çalışmalar

Batı Akdeniz Bölgesini oluşturan Antalya, Burdur ve Isparta illeri orman köylerindeki ORKÖY Arıcılık kredi desteğinden yararlanan arıcılığı sürdüren ve devam etmeyen ailelerle yüz yüze görüşerek anket uygulanmıştır.

Bölgedeki Arıcılar Birliği yönetimleri ile birliğin eğitim çalışmalarına katılan diğer arıcılar ve örnekleme giren orman köylerindeki bazı orman köyü muhtarlarının değerlendirmelerinden arıcılık için bir strateji geliştirmek üzere R-WOT analizi çalışması gerçekleştirilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Arıcılığa verilen desteğin daha etkili olabilmesi için;

- i) arıcılığı bilene destek olunmalı ve en az 40-50 kovan olması,
- ii) kovan ve beslemede destek yapılması (sağlam/kaliteli kovan olmasını), kovan sayısının ise 40-50’nin üstünde olması,
- iii) Karşılıklı kefillik durumu aranması (arıcılık yapma taahhütünün olmasını, en az 5 yıl yürüteceğine dair ya da 5-10 yıl yapacağına dair taahhüt alınması),
- iv) Kredi desteğinde gençlere öncelik verilmesi,
- v) Gençlere arıcılık eğitimi verilmesi,
- vi) ORKÖY destek sonrası arı ölümleri ile ilgisiz kalmamalı, takip yapılmalı,
- vii) Ürün çeşidi elde etme eğitimi verilmesi önemli görülmektedir.

Yıllık Ortalama Gayrisafi Üretim Değeri olarak 11.189 TL. düzeyinde bir gelir aslında oldukça ciddi bir gelir unsurudur. Özellikle orman köyleri için bu düzeyde bir gelir çok önemlidir. Konunun ekonomik boyutları ve eğitim düzeyi dikkate alındığında arıcılık kırsal alanda genç nüfusun işlendirilebilmesi için çok uygun bir işletmecilik şeklidir. Elde edilen ürünlerin mutlaka yöredeki arıcılar birliği aracılığı ile ancak kar marjı düşürülmeden piyasaya sunulmasını sağlayacak pazarlama sistemlerinin yaşama geçirilmesi konusunda da ORKÖY'ün etkin görev alması gereklidir.

İşletmeler için ekonomik bir kaynak olacak düzeyde bir koloni desteğinin olması gerekmektedir. Bunu için de destek için 40-50 veya 50-60 kolonilik bir destek ile çalışmaların reorganize edilmesi gerekmektedir. 10-20 kolonilik destekle işletmeler bu destekten sağlanan geliri düşük bulunmaktadır. Bu nedenle de arı yetiştiriciliğini temel geçim kaynağı olarak görmemektedirler. Gelirin bir iki yıl üst üste düşük olması durumunda işletmeci tarımsal üretime veya hayvancılığa dönebilmektedir.

Üreticinin ürününü pazarlaması aşamasında “sürekli alım garantisi” ve “kalite” konusunu “çok önemli” buldukları ortaya çıkmıştır. Bu iki noktada arı ürünleri pazarlanması süreçlerin üzerinde durularak strateji geliştirmede dikkate alınacak noktalar. Üretimde ürünün pazarlanma şeklide önemlidir. Üreticiler ürünlerinin perakende olarak pazarlamaktadırlar. Bu pazarlamada en çok üreticiler kendisinin ve çevresinin tanıdıkları aracılığı ile ürünleri pazarlamaktadırlar. Üretim miktarları açısından küçük ölçekli işletmeler olduğu için de perakende pazarlama aşamasında çok fazla sorun yaşanmamaktadır. Üreticinin ürününü daha iyi fiyatlara kooperatif yoluyla veya Arıcılar Birliği aracılığı ile satabileceği de ortaya çıkmıştır. Ancak bu olanak Antalya ili dışındaki arıcılar birliklerinde bulunmamaktadır. Antalya'daki arıcılar birliğinin bu

yöndeki hizmetinden de görüşme yapılan orman köylüsü arıcıların büyük bir kısmının bilgisi bulunmamaktadır. Bilgisi olanların ise bu yöntemle pazarlamada kar marjının düşük bulmaktadırlar.

Yapılan R-WOT çözümlerinde illere göre farklı yaklaşımlar olduğu görülmektedir. Bu çözümlerde, Antalya ili arıcılığı önemli olarak “Tehdit/Tehlikeler” üzerine çalışmaların oluşturulması gerektiğini işaret etmişlerdir. Burdur ili arıcılarının ise “Fırsatlar” yaklaşımını ilk üç sırada değerlendirdikleri görülmektedir. Fırsatlardan yola çıkılarak bölge arıcılığının geliştirilmesi yönünde beklentilerini ortaya koymuşlardır.

Isparta ili arıcıları da “Fırsat” ve “Tehdit/Tehlikeler” yaklaşımlarını birlikte değerlendirmişlerdir. Her iki yaklaşımın da bir birisine koşut bir durum izlediği görülmektedir. Bu bölge arıcıları arıcılığın geliştirilebilmesi için her iki konunun da birlikte üzerine gidilmesi gerektiğini vurguladıkları görülmektedir.

R-WOT olarak ortaya çıkarılan sıralama tüm fırsatla, üstünlükler, tehditler ve zayıflıklar ölçütlerinin eşit bir düzlemde bir arada değerlendirilmesini içermektedir. Bu nedenle de ortaya çıkan veri seti aynı zamanda bir eylem planı olmaktadır. İller düzeyinde oluşturulmuş olan R-WOT değerlendirmesi arıcılık stratejik gelişimi için aynı zamanda bir “Arıcılık Eylem Planı”dır (tablo 1).

Antalya İli Arıcılarının R-WOT Değerlendirme Sıralaması			
Sıra No	Öncelik Katsayısı	Kod	Değişkenler
1	0,0492828	T2	Zirai İlaçlama Nedeniyle Arıların Zarar Görmesi
2	0,0438134	T1	Kışlatma Yeri Olması Nedeniyle Dışarıdan Gelen Arıcıların Yoğun Olması
3	0,0406486	T8	Bölgeye Ekolojisine Uygun Ana Arı Irkının Bulunmaması
4	0,0370427	Z1	Arıcı Üyelerin; Birlik Üretimi Petekleri Kullanma Konusunda Ve Birlik Tarafından Bal Ve Diğer Ürünleri Satabilme İmkânları İle Hastalıklar Ve Parazitler Konusunda Bilinçli Olmaması
5	0,0353756	T7	Petek Ve Bal Analiz Fiyatlarının Yüksek Olması
Burdur İli Arıcılarının R-WOT Değerlendirme Sıralaması			
1	0,0411489	F4	Lavanta üreticiliği ve lavanta bal üreticiliği potansiyelinin olması
2	0,0403871	F3	Üniversite alanı kapsamında ballı bitkiler üretim alanlarında bal üretim potansiyelinin bulunması
3	0,0387922	F2	Haşhaş potansiyel polen üretim alanlarının bulunması
4	0,0385608	F1	Arıcılık için uygun potansiyelle sahip konaklama alanların (afyon, haşhaş, anason vb.) bulunması
5	0,0373816	F6	Yörede halk arasında bal tüketim alışkanlığının olması
Isparta İli Arıcılarının R-WOT Değerlendirme Sıralaması			
1	0,0537613	F3	Sütçüler, Andık Dersi, Kızıldağ Milli Parkı, Gölçük, Kovada Gibi Bitki Çeşitliliği Bakımından Zengin Alanların Olması
2	0,0489927	T3	Yöreye Özgü Ana Arı Irkı Bulunmaması
3	0,0483950	F1	Yörede Gelişmiş Bir Meyveciliğin Olması, Arıcıların Tozlaşma İçin Bu Alanlardan Yararlanabilecek Olması
4	0,0483950	F2	Arı Ürünlerinin Çeşitlendirme Potansiyelinin Olması (Elma, Kiraz, Kayısı Gibi Meyvelerden Bal Üretimi Gibi)
5	0,0438192	T7	Piyasada Hileli Balın Yaygın Olması

Ayrıntılı bilgi için:

Yazışma Adresi: Batı Akdeniz Ormanlık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, PK.264, 07002-AntalyaEskişehir Tel: (242) 345 04 38, Faks: (242) 324 18 02

Web: <http://baoram.ogm.gov.tr>

Proje Yürütücüsü: Yrd. Doç. Dr. Ufuk COŞGUN Proje Araştırmacısı: K. Hale GÜLER